

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başvuru Numarası : 2012/782
Karar Tarihi : 26/6/2014

Başkan : Alparslan ALTAN
Üyeler : Serdar ÖZGÜLDÜR
Osman Alifeyyaz PAKSÜT
Recep KÖMÜRÇÜ
M. Emin KUZ
Raportör : Selami ER
Başvurucu : Yüksel BARAN
Vekili : Av. Dursun ÖZDOĞAN

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvurucu, hakkında Diyarbakır Cumhuriyet Başsavcılığı'nın yasa dışı örgüte üye olmak iddiasıyla yürüttüğü bir soruşturma dosyası kapsamında adli kontrol kararı olması sebebi ile 2012-2013 eğitim/öğretim yılı içerisinde dikey geçiş sınavına (DGS) girerek kazandığı Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde (KKTC) bulunan üniversiteye devam edememesi nedeniyle eğitim ve öğretim hakkının ihlal edildiğini iddia ederek maddi ve manevi tazminat talebinde bulunmuştur.

II. BAŞVURU SÜRECİ

2. Başvuru, Diyarbakır 4. Asliye Hukuk Mahkemesi aracılığı ile 21/11/2012 tarihinde yapılmıştır. Dilekçe ve eklerinin idari yönden yapılan ön incelemesinde belirlenen eksiklikler tamamlanmış ve Komisyona sunulmasına engel bir eksikliğin bulunmadığı tespit edilmiştir.

3. İkinci Bölüm İkinci Komisyonunca, 28/3/2013 tarihinde kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına, dosyanın Bölüme gönderilmesine karar verilmiştir.

4. İkinci Bölümün 12/2/2014 tarihli ara kararı gereğince başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin birlikte yapılmasına karar verilmiştir.

5. Başvuru konusu olay ve olgular ile başvurunun bir örneği görüş için 12/2/2014 tarihinde Adalet Bakanlığına gönderilmiş, Adalet Bakanlığının 16/4/2014 tarihli görüş yazısı 22/4/2014 tarihinde başvurucuya tebliğ edilmiştir. Başvurucu Adalet Bakanlığı cevabına karşı beyanlarını yasal süresi içinde ibraz etmemiştir.

III. OLAY VE OLGULAR

A. Olaylar

6. Başvuru dilekçesindeki ilgili olaylar özetle şöyledir:

7. Diyarbakır Cumhuriyet Başsavcılığının 2007/996 soruşturma numara sayılı dosya kapsamında yasa dışı KCK örgütüne üye olmak iddiası ile 25/12/2009 tarihinde başvurucunun ifadesi alınmış ve adli kontrol istemiyle serbest bırakılmıştır.

8. Sorgu hâkimliğince aynı tarihte başvurucu hakkında yurt dışı çıkış yasağı kararı verilmiştir.

9. Diyarbakır CMK 250. madde ile yetkili Cumhuriyet savcılığınca aralarında başvurucunun da bulunduğu kişiler hakkında Diyarbakır 6. Ağır Ceza Mahkemesinde E.2010/444 sayılı dosya kapsamında dava açılmıştır. Dava halen derdesttir.

10. Başvurucu 2012/2013 eğitim/öğretim yılı içerisinde DGS'ye girerek Uluslararası Kıbrıs Üniversitesi Hukuk Fakültesine kayıt yaptırmaya hak kazanmıştır.

11. Başvurucunun yurt dışı yasağı bulunması sebebi ile avukatı tarafından adli kontrol kararının kaldırılması veya değiştirilmesi için 14/9/2012 tarihli dilekçe ile Diyarbakır 6. Ağır Ceza Mahkemesine talepte bulunulmuştur.

12. Diyarbakır 6. Ağır Ceza Mahkemesi tarafından yapılan değerlendirme sonucu 25/9/2012 tarihli ara karar ile başvurucu hakkında delil durumunda bir değişiklik bulunmadığından ve başvurucunun adli kontrol altına alınması kararında bir isabetsizlik olmadığından talep reddedilmiştir.

13. Başvurucunun yaptığı itiraz incelemesini değerlendiren Diyarbakır 7. Ağır Ceza Mahkemesi, 8/10/2012 tarih ve 2012/504 değişik iş sayılı kararı ile itiraz başvurusunu kararın usul ve yasaya uygun olduğu ve kararda bir isabetsizlik bulunmadığı gerekçesiyle reddetmiştir.

14. Karar 22/10/2012 tarihinde başvurucuya tebliğ edilmiştir.

B. İlgili Hukuk

15. 4/12/2004 tarih ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun "Adli kontrol" başlıklı 109. maddesinin ilgili fıkraları şöyledir:

(1) *Bir suç sebebiyle yürütülen soruşturmada, 100 üncü maddede belirtilen tutuklama sebeplerinin varlığı halinde, şüphelinin tutuklanması yerine adli kontrol altına alınmasına karar verilebilir.*

...

(3) *Adli kontrol, şüphelinin aşağıda gösterilen bir veya birden fazla yükümlülüğe tabi tutulmasını içerir:*

a) *Yurt dışına çıkamamak.*

...

(6) *Adli kontrol altında geçen süre, şahsî hürriyeti sınırlama sebebi sayılarak cezadan mahsup edilemez. Bu hüküm, maddenin üçüncü fıkrasının (e) bendinde belirtilen hallerde uygulanmaz.*

(7) Kanunlarda öngörülen tutukluluk sürelerinin dolması nedeniyle salıverilenler hakkında (...) adli kontrole ilişkin hükümler uygulanabilir.”

16. 5271 sayılı Kanun’un “Adli kontrol kararı ve hükmedecek merciler” başlıklı 110. maddesi şöyledir:

(1) Şüpheli, Cumhuriyet savcısının istemi ve sulh ceza hâkiminin kararı ile soruşturma evresinin her aşamasında adli kontrol altına alınabilir.

(2) Hâkim, Cumhuriyet savcısının isteğiyle, adli kontrol uygulamasında şüpheliyi bir veya birden çok yeni yükümlülük altına koyabilir; kontrolün içeriğini oluşturan yükümlülükleri bütünüyle veya kısmen kaldırabilir, değiştirebilir veya şüpheliyi bunlardan bazılarını uymaktan geçici olarak muaf tutabilir.

(3) 109 uncu madde ile bu madde hükümleri, gerekli görüldüğünde, görevli ve yetkili diğer yargı mercileri tarafından da, kovuşturma evresinin her aşamasında uygulanır.”

17. 5271 sayılı Kanun’un “Adli kontrol kararının kaldırılması” başlıklı 111. maddesi şöyledir:

“(1) Şüpheli veya sanığın istemi üzerine, Cumhuriyet savcısının görüşünü aldıktan sonra hâkim veya mahkeme 110 uncu maddenin ikinci fıkrasına göre beş gün içinde karar verebilir.

(2) Adli kontrole ilişkin kararlara itiraz edilebilir.”

IV. İNCELEME VE GEREKÇE

18. Mahkemenin 26/6/2014 tarihinde yapmış olduğu toplantıda, başvuru nunun 21/11/2012 tarih ve 2012/782 numaralı bireysel başvurusu incelenip gereği düşünüldü:

A. Başvurucunun İddiaları

19. Başvurucu Diyarbakır Cumhuriyet Başsavcılığı’nın yasa dışı örgüte üye olmak iddiasıyla yürüttüğü bir soruşturma dosyası kapsamında 25/12/2009 tarihinde ifadesi alındıktan sonra adli kontrol isteğiyle serbest bırakıldığını, 2012-2013 eğitim/öğretim yılı içerisinde DGS’ye girerek Uluslararası Kıbrıs Üniversitesi Hukuk Fakültesinde öğrenim görmeye hak kazandığı halde hakkında uygulanmakta olan ve ne kadar süreceği belli olmayan adli kontrol kararı nedeniyle bu okulda öğrenime devam etmesinin engellendiğini, bir güvenlik tedbiri olan adli kontrolün her duruşmada değerlendirmeye tabi olması gerekirken savunması alınmayarak hakkının zedelendiğini belirterek Anayasa’nın 42. maddesinde güvence altına alınan eğitim ve öğretim hakkının ihlal edildiğini iddia etmiş, 100.000 TL maddi ve 100.000 TL manevi tazminat talebinde bulunmuştur.

B. Değerlendirme

1. Kabul Edilebilirlik Yönünden

20. Başvurucu, devam eden yasa dışı örgüt davasında hakkında uygulanan yurt dışı çıkış yasağı tedbiri sebebiyle daha sonra DGS ile öğrenim görmeye hak kazandığı KKTC’de bulunan bir üniversiteye kayıt yaptıramaması ve devam edememesinin eğitim ve öğretim hakkını ihlal ettiğini ileri sürmüştür.

21. Adalet Bakanlığı görüş yazısında, eğitim hakkının devlete pozitif ve negatif yükümlülükler getirdiğini, ancak eğitim hakkının mutlak ve sınırsız bir hak olmadığını,

devletin eğitim hakkı yönünden takdir alanının geniş olduğunu, eğitim hakkına yapılacak müdahalenin meşru amacının ve bu meşru amaç ile kullanılan araç arasında makul bir orantılılık ilişkisi bulunması gerektiğini, somut olayda yurtdışı çıkış yasağının devam eden yargılamada tedbir niteliğinde ve mahkeme tarafından verilen bir kararla uygulandığını, bu nedenle meşru bir amaç taşıdığından düşünüldüğü ifade edilerek Anayasa'nın 42. maddesine ilişkin şikâyet incelenirken bu hususların göz önünde bulundurulması gerektiği yönünde beyanda bulunulmuştur.

22. Anayasa'nın "Eğitim ve öğretim hakkı ve ödevi" başlıklı 42. maddesinin ilgili kısımları şöyledir:

"Kimse, eğitim ve öğrenim hakkından yoksun bırakılamaz. Öğrenim hakkının kapsamı kanunla tesbit edilir ve düzenlenir.

...

İlköğretim kız ve erkek bütün vatandaşlar için zorunludur ve Devlet okullarında parasızdır.

..."

23. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'ne (AİHS) ek Türkiye'nin taraf olduğu 1 No.lu Protokol'ün "Eğitim hakkı" başlıklı 2. maddesi şöyledir:

"Hiç kimse eğitim hakkından yoksun bırakılamaz. Devlet, eğitim ve öğretim alanında yükleneceği görevlerin yerine getirilmesinde, ana ve babanın bu eğitim ve öğretimin kendi dini ve felsefi inançlarına göre yapılmasını sağlama haklarına saygı gösterir."

24. Anayasa'nın "Yerleşme ve seyahat hürriyeti" başlıklı 23. maddesi şöyledir:

"Herkes, yerleşme ve seyahat hürriyetine sahiptir.

Yerleşme hürriyeti, suç işlenmesini önlemek, sosyal ve ekonomik gelişmeyi sağlamak, sağlıklı ve düzenli kentleşmeyi gerçekleştirmek ve kamu mallarını korumak;

Seyahat hürriyeti, suç soruşturma ve kovuşturması sebebiyle ve suç işlenmesini önlemek;

Amaçlarıyla kanunla sınırlanabilir.

Vatandaşın yurt dışına çıkma hürriyeti, ancak suç soruşturması veya kovuşturması sebebiyle hâkim kararına bağlı olarak sınırlanabilir.

Vatandaş sınır dışı edilemez ve yurda girme hakkından yoksun bırakılamaz."

25. AİHS ile bu Sözleşme'ye Ek 4 No'lu Protokol'ün "Serbest dolaşım özgürlüğü" başlıklı 2. maddesi şöyledir:

"1. Bir devletin ülkesi içinde usulüne uygun olarak bulunan herkes, orada serbestçe dolaşma ve ikametgahını seçebilme hakkına sahiptir.

2. Herkes, kendi ülkesi de dahil, herhangi bir ülkeyi terk etmekte serbesttir.

3. Bu haklar, ancak ulusal güvenlik, kamu emniyeti, kamu düzeninin korunması, suç işlenmesinin önlenmesi, sağlık ve ahlakın veya başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması için, demokratik bir toplumda zorunlu tedbirler olarak ve yasayla öngörülmiş sınırlamalara tabi tutulabilir.

4. Bu maddenin 1. fıkrasında sayılan haklar, belli yerlerde, yasayla konmuş ve demokratik bir toplumda kamu yararının gerektirdiği sınırlamalara tabi tutulabilir.”

26. Anayasa'nın 148. maddesinin (3) numaralı fıkrası şöyledir:

“Herkes, Anayasada güvence altına alınmış temel hak ve özgürlüklerinden, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi kapsamındaki herhangi birinin kamu gücü tarafından, ihlal edildiği iddiasıyla Anayasa Mahkemesine başvurabilir. Başvuruda bulunabilmek için olağan kanun yollarının tüketilmiş olması şarttır.

27. 6216 sayılı Kanun'un 48. maddesinin (2) numaralı fıkrasına göre, Mahkemece açıkça dayanaktan yoksun başvuruların kabul edilemez olduğuna karar verilebilir. Başvurucunun ihlal iddialarını kanıtlayamadığı, iddialarının salt kanun yolunda gözetilmesi gereken hususlara ilişkin olduğu, temel haklara yönelik bir müdahalenin olmadığı veya müdahalenin meşru olduğu açık olan başvurular ile karmaşık veya zorlama şikâyetlerden ibaret başvurular açıkça dayanaktan yoksun kabul edilebilir.

28. Başvurucu hakkında yasa dışı örgüte üye olmaktan dava açılmıştır. Soruşturma aşamasında başvurucunun ifadesi alındıktan sonra adli kontrol istemiyle serbest bırakılmış ve Mahkemece hakkında yurt dışı çıkış yasağı konmuştur. Daha sonra başvurucunun KKTC'de bulunan bir üniversitede DGS ile öğrenim görmeye hak kazanması nedeniyle hakkında uygulanan adli kontrolün kaldırılması veya değiştirilmesi talebi Mahkemece delil durumunda bir değişiklik olmadığı gerekçesiyle reddedilmiş ve bu nedenle başvurucu bahse konu üniversiteye kaydını yaptıramamıştır.

29. Ceza hukukunda, işlenen suç nedeniyle başlatılan soruşturma veya kovuşturmanın sağlıklı bir şekilde yürütülmesi için, bazı tedbirlere başvurulması zorunluluk haline gelebilmektedir. Bu tedbirler, şüpheli veya sanığın kaçmasının önlenmesi, şüpheli veya sanığın yargılamada hazır bulundurulması, delillerin karartılmasının önlenmesi suretiyle muhakemenin gecikmeksizin ve tehlikeye düşürülmeden yapılmasını ve verilecek kararların uygulanmasını sağlamak amacını taşıyabilir. Koruma tedbirleri, muhakeme boyunca eski durumu yaşatmak veya verilecek kararın yerine getirilmesini sağlamak için kullanılan birer vasıta oldukları gibi aynı zamanda geçicidir. Koruma tedbirinin geçici olması bir tedbiri haklı gösteren sebeplerin kalmaması halinde o tedbirin sona ermesini ifade eder (B. No: 2012/1051, 20/2/2014, § 29).

30. Koruma tedbirleri, 5271 sayılı Kanun'un “Koruma tedbirleri” başlıklı dördüncü kısmının 90 ila 144. maddeleri arasında düzenlenmiştir. Bunlardan, yakalama ve gözaltına alma, tutuklama, adli kontrol, arama ve elkoyma, telekomünikasyon yoluyla yapılan iletişimin denetlenmesi, gizli soruşturmacı ve teknik araçlarla izleme gibi tedbirler kişi hürriyetini kısıtlayan tedbirlerdir (B. No: 2012/1051, 20/2/2014, § 30).

31. Şüpheli veya sanığın, tutuklama koşullarının varlığı halinde, ölçülülük ilkesi çerçevesinde ve tutuklama ile ulaşılabilecek amaçlara uygun olduğu takdirde, kanunda sayılı bir veya birkaç yükümlülüğe tabi tutulması adli kontrol olarak tanımlanmıştır. 5271 sayılı Kanun'un “Adli Kontrol” başlıklı 109. maddesinde tutuklamaya alternatif olarak getirilen adli kontrol araçları sayılmıştır. Aynı maddenin (3) numaralı fıkrasının (a) bendinde “yurt dışına çıkamamak” tedbiri de tutuklama yerine geçen daha hafif bir koruma tedbiri olarak kabul edilmiştir (B. No: 2012/1051, 20/2/2014, § 31).

32. Adli kontrol tedbiri olarak kabul edilmiş olması nedeniyle “yurt dışına çıkamamak” tedbirine karar verebilmek için 5271 sayılı Kanun'un 100. maddesinde yer alan kuvveli suç şüphesinin varlığını gösteren olgular ve bir tutuklama nedeninin bulunması gerekmektedir (B. No: 2012/1051, 20/2/2014, § 32).

33. Somut başvuruda başvuru, hakkında uygulanan yurt dışı çıkış yasağı tedbirini dışında eğitim ve öğretim hakkına yapılan kamu gücüne dayalı bir müdahaleden bahsetmemektedir. Başvurucu hakkında uygulanan yurt dışı çıkış yasağı tedbirinin eğitim ve öğretim hakkına bir müdahale olduğunu ve bu hakkının ihlal edildiğini ileri sürse de bu tedbir esasen doğrudan seyahat özgürlüğünü sınırlayan nitelikte bir tedbirdir. Başvurucunun eğitim ve öğretim hakkına yönelik olarak Mahkemece doğrudan bir karar alınmamış ve başvurunun eğitim ve öğretim hakkına doğrudan bir müdahalede bulunulmamıştır. Mahkeme başvuru hakkında verdiği yurt dışı çıkış yasağı tedbirini delillerin durumunda bir değişiklik olmaması nedeniyle reddederek seyahat özgürlüğünü kanunlar kapsamında sınırlamıştır. Başvurucu hakkında uygulanan yurt dışı çıkış yasağı tedbiri ve başvurunun DGS ile öğrenim görmeye hak kazandığı üniversitenin KKTC’de olması nedenleriyle başvurunun eğitim ve öğretim hakkı dolaylı olarak etkilenmiştir.

34. Somut başvuruya konu ciddi ve kapsamlı bir soruşturma kapsamında başvuru hakkında 5271 sayılı Kanuna dayanılarak uygulanan yurt dışı çıkış yasağı tedbiri kaçmayı önlemek, yargılamada hazır bulundurulmayı sağlamak, muhakemenin gecikmeksizin ve tehlikeye düşürülmeden yapılmasını ve verilecek kararların uygulanmasını sağlamak gibi meşru amaçlara sahiptir. Ayrıca bu tedbir tutukluluk tedbirine alternatif olarak uygulanan ve başvurunun haklarını çok daha az sınırlayan bir tedbirdir.

35. Eğitim hakkı, kamu ve özel eğitim kurumlarını kapsadığı gibi eğitimin; ilk, orta ve yüksek öğrenim seviyelerini de kapsar. (Benzer yöndeki AİHM kararı için bkz. *Kjeldsen, Busk Madsen ve Pedersen/Danimarka*, 5926/72, 7/12/1976, § 50; *Leyla Şahin/Türkiye*, 44774/98, 10/11/2005, §§ 134-136)

36. Anayasa’nın 42. maddesinde yer alan eğitim ve öğrenim hakkı, kamu otoritelerine bireyin eğitim ve öğrenim almasını engellememe negatif ödevini yüklemekle birlikte Anayasa’da öngörülen ilköğretim dışında devletin tüm bireylere eğitim ve öğrenim sağlaması şeklinde pozitif bir ödev yüklememektedir. Devletin özellikle lisansüstü eğitim almak isteyen herkese bunu sağlama şeklinde pozitif bir ödevi bulunmamaktadır (B. No: 2012/1334, 17/9/2013, § 29). AİHM’e göre, anılan düzenleme “*belli bir zamanda var olan eğitim kurumlarına erişim hakkı*”nı güvence altına almaktadır (bkz. *Kjeldsen, Busk Madsen ve Pedersen/Danimarka*, 7/12/1976, § 53).

37. Eğitimin toplum için taşıdığı öneme karşın, eğitim hakkı mutlak ve sınırsız bir hak değildir. Niteliği gereği devlet tarafından düzenleme yapılmasını gerektirdiğinden bazı kısıtlamalara tabi tutulması da doğaldır. Şüphesiz eğitim kurumlarını düzenleyen kurallar, toplumun ihtiyaç ve kaynakları ile eğitimin farklı düzeylerine has özelliklere göre, zaman ve mekân içinde değişiklik gösterebilir. Bu nedenle, devletler bu konuda yapacakları düzenleme ve uygulamalarda belli bir takdir alanına sahiptirler. Devletin bu takdir alanı, eğitim kurumunun seviyesi yükseldikçe artmakta, buna karşılık bu eğitimin birey ve toplum bakımından önemine bağlı olarak azalmaktadır (*Ponomaryovi/Bulgaristan*, 5335/05, 21/6/2011, § 50). Nitekim Anayasa’nın 42. maddesi ilköğretimi zorunlu ve devlet okullarında ücretsiz olarak verilmesini öngörürken, öğrenim hakkının kapsamının kanunla belirleneceğini kabul etmektedir.

38. Sınırlı sayıda yükseköğretim kurumuna ulaşılabilir olduğu durumlarda, devletin bunlara erişimi, akademik bir bakış açısıyla, sunulan hizmetlerden en fazla yararlanabilecek öğrencilerle sınırlandırma yetkisi vardır (*Ingrid Jordebo Foundation of Christian Schools and Ingrid Jordebo/İsveç* [Komisyon], B. No: 11533/856/03/1987). Bu kapsamda, AİHM, uygun koşullarda asgari seviyede yeterli eğitim vermek suretiyle yüksek seviyede uzmanlaşmayı sağlamak için özel üniversiteler de dâhil olmak üzere üniversiteye kabulün, buna ilişkin giriş sınavını geçenlerle ve belli bir kontenjanla sınırlandırılmasına 1

Numaralı Protokolün ikinci maddesinin izin verdiğini belirtmektedir. (*Tarantino ve Diğerleri/İtalya*, B. No: 25851/09 29284/09 64090/09, 2/4/2013, § 46, 48, 52).

39. Devletin eğitim hakkı konusunda negatif yükümlülükleri kapsamında getirilen kısıtlamaların söz konusu hakkın özünü zedeleyecek ve etkililiğinden yoksun bırakacak düzeyde olmaması, kanunla yapılması, meşru bir amacının bulunması ve bu meşru amaçla kullanılan araç arasında belli bir makul dengenin gözetilmesi gerekmektedir. Bununla birlikte devletler birinci Protokolün 2. maddesi bakımından sınırlı bir “meşru amaçlar” listesiyle bağlı olmayıp, devletlerin takdir alanı geniştir (Bkz., *Leyla Şahin/Türkiye*, 44774/98, 10/11/2005, §§ 154).

40. Şüphelilerin kaçmalarını ve delilleri karartmalarını engellemek, kesinleşen cezaların uygulanmasını temin etmek gibi amaçlara hizmet eden tutukluluk ve yurt dışına çıkamamak şeklinde uygulanan tedbir kararları, kişilerin doğrudan özgürlüğünü ve/veya seyahat özgürlüğünü kısıtlamakla beraber doğaları gereği haklarında bu tedbirler uygulanan kişilerin eğitim, mülkiyet, toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakları gibi pek çok haklarını kullanmalarını da etkileyebilmekte/sınırlayabilmektedir. Hakkında tedbir uygulanan kişilerin doğrudan etkilenen hakları yönünden konunun esasına girerek sınırlandırmanın kanuniliği, meşru amacı ve ölçülülüğü incelenilebilmekle beraber, somut başvuruların özelliklerine göre tedbir uygulamasının dolaylı etkilediği her hak yönünden böyle bir inceleme yapılmasına gerek bulunmayabilir.

41. 19/2/2002 tarih ve 24676 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren Meslek Yüksekokulları ve Açıköğretim Ön Lisans Programları Mezunlarının Lisans Öğrenimine Devamları Hakkında Yönetmeliğe göre dikey geçiş sınavı (DGS), ön lisans programlarının son sınıfında eğitimine devam eden veya buralardan mezun olmuş kişilere lisans programlarına yerleşmek için tanınmış üniversite giriş sınavına ilave bir imkândır. Her üniversite, her yıl, DGS ile yerleştirilecek öğrenciler için farklı lisans programları çerçevesinde kontenjan ayırmaktadır. Öğrenciler, DGS’ye girdikten sonra, sınav sonucuna göre büyük bölümü yurt içinde olan üniversitelerin ilgili programlarından hangilerine yerleşmek istediklerini kendileri tercih etmekte; öğrencinin aldığı puan, ilgili üniversitelerin lisans programlarının kontenjan durumu ve o programı tercih eden başka kişilerin aldıkları puanlar gibi faktörler dikkate alınarak, koşulları sağlayanlar bir lisans programına yerleşmektedir.

42. DGS sınavı ön lisans programını bitiren kişilere başarı durumlarına göre yurt içinde ve KKTC’de çok sayıda üniversiteye yerleşebilme imkânı vermektedir. Başvurucu sadece öğrenim görmeye hak kazandığı üniversitede öğrenim görememesinden şikâyet etmektedir. Başvuru konusu olayda başvurucu hakkında 25/12/2009 tarihinde uygulanan yurt dışı çıkış yasağı tedbiri, başvurunun yurt dışı seyahat özgürlüğünü doğrudan kısıtlamış, başvurunun 2012/2013 öğretim döneminde KKTC’de bir üniversitede DGS ile öğrenim hakkı elde etmesi sonrasında başvurunun eğitim ve öğretim hakkı dolaylı olarak etkilenmiştir. Başvurucu hakkında 25/12/2009 tarihinde bahsedilen tedbir kararı uygulanmaya başlamış, başvurucu bu tarihten sonra girdiği DGS sınavı ile başarı durumuna göre ve kendi tercihiyle 2012/2013 öğretim döneminde KKTC’de bulunan bir üniversitede öğrenim hakkı elde etmiştir. Başvurunun KKTC’de bir üniversiteyi kazansa bile devam edemeyeceği hususu sınava girdiği tarih itibarıyla öngörülebilir olup, başvurucu bunu önceden bilebilecek bir durumdadır.

43. Anayasa Mahkemesine yapılan bir bireysel başvurunun esasının incelenebilmesi için, kamu gücü tarafından ihlal edildiği iddia edilen hakkın Anayasa’da güvence altına alınmış olmasının yanı sıra Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi (AIHS) ve Türkiye’nin taraf olduğu ek protokollerinin kapsamına da girmesi gerekir. Bir başka

ifadeyle, Anayasa ve AİHS'nin ortak koruma alanı dışında kalan bir hak ihlali iddiasını içeren başvurunun kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi mümkün değildir (B. No: 2012/1049, 26/3/2013, § 18).

44. Anayasa'nın 23. maddesinde ve AİHS'e Ek 4 No.lu Protokol'ün 2. maddesinde yer alan seyahat özgürlüğüne yönelik şikâyetlerle ilgili olarak bahsedilen protokole ülkemizin taraf olmaması sebebiyle bireysel başvuruda bulunulamaz (B. No: 2012/1051, 20/2/2014, § 51-54).

45. Başvurucu hakkında uygulanan yurt dışı çıkış yasağı tedbiri, yürütülen bir soruşturma kapsamında Mahkeme kararıyla uygulanmış ve başvurunun daha sonra öğrenim görmeye hak kazandığı üniversitenin KKTC'de olması nedenleriyle başvurunun eğitim ve öğretim hakkı dolaylı olarak etkilenmiştir. Bu durumda başvurunun eğitim hakkına kamu gücü kullanılarak doğrudan bir müdahalede bulunulmadığı, başvurunun eğitim hakkının başvuru hakkında uygulanan yurt dışı çıkış yasağı tedbirinin doğal bir sonucu olarak dolaylı biçimde etkilendiği anlaşılmaktadır.

46. Nitekim AİHM, bir mahkûmun cezaevinde tutulduğu sürece eğitimine devam edememesinin ve bir ebeveynin sınır dışı edilmesi nedeniyle ebeveyniyle birlikte ülkeyi terk etmek durumunda kalan çocuğun artık okula devam edemeyecek olmasının eğitim hakkının ihlaline yol açmadığına, hakkında tutukluluk kararı verilmiş kişinin eğitimine devam edememesinin eğitim hakkından yoksunluk olarak yorumlanamayacağına karar vererek bir müdahaleden eğitim hakkının dolaylı etkilenmesini eğitim hakkının ihlali olarak kabul etmemiştir (Bkz., *Aslan /Türkiye*, 31320/02, 1/6/2006; *Ebibomi/Birleşik Krallık*, 26922/95, 26/11/1995).

47. Açıklanan nedenlerle, başvurunun eğitim hakkının ihlali iddialarına ilişkin olarak bir ihlalin olmadığı açık olduğundan, başvurunun diğer kabul edilebilirlik şartları yönünden incelenmeksizin "*açıkça dayanaktan yoksun olması*" nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

V. HÜKÜM

Başvurunun, "*açıkça dayanaktan yoksun olması*" nedeniyle, **KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA**, yargılama giderlerinin başvuru üzerinde bırakılmasına, 26/6/2014 tarihinde **OY BİRLİĞİYLE** karar verildi.

Başkan
Alparslan ALTAN

Üye
Serdar ÖZGÜLDÜR

Üye
Osman Alifeyyaz PAKSÜT

Üye
Recep KÖMÜRCÜ

Üye
M. Emin KUZ